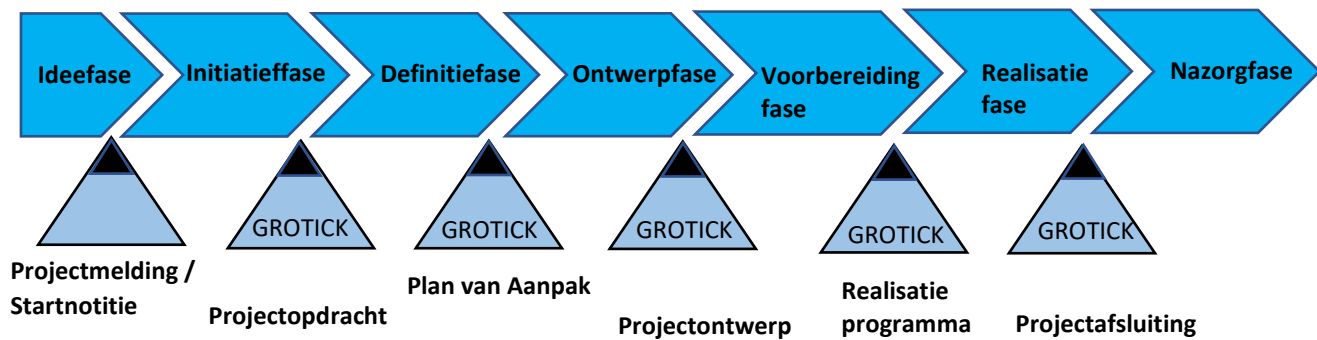

Participatie stappenplan (incl. afwegingskader)

Project

Bestuurlijk Opdrachtgever :
 Ambtelijk Opdrachtgever :
 Opdrachtnemer :
 Datum :
 Versie :
 Status :
 Projectnummer :
 Kenmerk :

Akkoord:

Opdrachtgever		Opdrachtnemer		Kwaliteitsparaaf	
Paraaf	Datum	Paraaf	Datum	Paraaf	Datum

0. Met wie doorloop je dit stappenplan? <i>Tip: vul dit stappenplan in samen met je (project)team. Het gesprek is minstens zo belangrijk als de uitkomsten.</i>	
1. Kennisnemen van de Valkenswaardse visie op rolneming en participatie	Dit is een activiteit die je uitvoert. Er is geen antwoord nodig in deze cel.
2. Welk doel wil je bereiken binnen je vraagstuk? <i>Tip: formuleer de maatschappelijke impact (de bedoeling), inclusief een subdoel als de doelstelling meer intern gericht is.</i>	
3. Wat is een passende overheidsrol van de gemeente binnen jullie vraagstuk? <i>Ambitie: Valkenswaard heeft de ambitie om middenin de samenleving te staan. Het ambieert de netwerkende overheid en de responsieve overheid, maar leidend is dat de rol goed aansluit op het vraagstuk.</i> <i>In bijlage 1 staan de rollen verder uitgewerkt.</i>	☐ Rechtmatige overheid: De wettelijke basis is van groots belang. De overheid doet het goed als er sprake is van heldere procedures om politieke doelen te formuleren en die vervolgens neutraal te vertalen naar ambtelijk handelen. ☐ Presterende overheid: Het draait het primair om presteren en het meetbaar bereiken van resultaten. De overheid doet het goed als ze ervoor zorgt dat beleid effectief en efficiënt wordt uitgevoerd. ☐ Netwerkende/samenwerkende overheid: Het draait primair om het bereiken van resultaten door samen te werken met andere partijen in de samenleving. De overheid doet het goed als netwerkpartners samen meerwaarde leveren in de samenleving. ☐ Responsieve overheid: De overheid doet het goed wanneer niet naar buiten gaat om de eigen plannen en doelen te verkopen, maar juist maatschappelijke initiatieven weet te ondersteunen zonder hier zelf van te zijn. Waarom is dit een passende rol?
4. Wie binnen de gemeentelijke organisatie zijn belanghebbenden bij dit vraagstuk? (ambtenaren, raadsleden en collegeleden) En wie van hen ga je (hoe) betrekken? <i>Tip: maak een stakeholderanalyse.</i>	

5. Wie buiten de gemeentelijk organisatie gaat dit vraagstuk aan? Denk hierbij aan inwoners, ondernemers, verenigingen etc.	
6. Gaat participatie op dit vraagstuk bijdragen aan beter inhoudelijk(e) beleid/uitvoering? <i>Participatie is het uitgangspunt, maar geen doel op zich.</i>	☐ Ja ☐ Nee Toelichting:
7. In welke beleidsfase(s) wil je participatie eventueel inzetten? <i>In iedere fase is participatie mogelijk en kan het op een andere manier worden vormgegeven.</i>	☐ Agendavorming ☐ Beleidsvoorbereiding ☐ Besluitvorming ☐ Uitvoering ☐ Evaluatie
8a. Wat is het doel van de participatie? (gebruik afwegingskader als hulpmiddel: zie bijlage 2) <i>Tip: het afwegingskader is online vindbaar op de site van Prodemos: ParticipatieWijzer</i> <i>Tip: in elke beleidsfase kan je opnieuw het doel van participatie formuleren. Doorloop dit formulier dus in elke beleidsfase.</i>	
8b. Welke participatie methode kies je? (gebruik afwegingskader als hulpmiddel: zie bijlage 2) <i>Tip: het afwegingskader is online vindbaar op de site van Prodemos: ParticipatieWijzer</i>	
8c. Wie is de doelgroep die je wil laten participeren? En wat mis je als je hen niet laat participeren?	
8d. Welke collega's betrek je verder bij het concretiseren van je participatie?	☐ Wijkcoördinatoren ☐ Kernteam participatie ☐ ... ☐ ... ☐ ...

9. Voldoet je participatie aan het CLEAR-model? Zo nee, is participatie het geschikte middel? Op welke aandachtspunten heb je te handelen?	<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">CLEAR-model</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Can Do</td><td>Hebben inwoners de juiste bronnen, kennis en capaciteiten om te participeren?</td></tr> <tr> <td>Like To</td><td>Willen inwoners ook participeren? Bijvoorbeeld omdat ze ergens onderdeel van zijn?</td></tr> <tr> <td>Enabled to</td><td>Krijgen de inwoners de kans en ondersteuning om te participeren?</td></tr> <tr> <td>Asked to</td><td>Worden inwoners daadwerkelijk gevraagd en gemobiliseerd om mee te doen?</td></tr> <tr> <td>Responded to</td><td>Zijn de resultaten van participatie zichtbaar? Krijgen inwoners bijvoorbeeld terugkoppeling over hun impact?</td></tr> </tbody> </table> ☐ Ja ☐ Nee ☐ Onduidelijk, mijn aandachtspunten zijn:	CLEAR-model		Can Do	Hebben inwoners de juiste bronnen, kennis en capaciteiten om te participeren?	Like To	Willen inwoners ook participeren? Bijvoorbeeld omdat ze ergens onderdeel van zijn?	Enabled to	Krijgen de inwoners de kans en ondersteuning om te participeren?	Asked to	Worden inwoners daadwerkelijk gevraagd en gemobiliseerd om mee te doen?	Responded to	Zijn de resultaten van participatie zichtbaar? Krijgen inwoners bijvoorbeeld terugkoppeling over hun impact?
CLEAR-model													
Can Do	Hebben inwoners de juiste bronnen, kennis en capaciteiten om te participeren?												
Like To	Willen inwoners ook participeren? Bijvoorbeeld omdat ze ergens onderdeel van zijn?												
Enabled to	Krijgen de inwoners de kans en ondersteuning om te participeren?												
Asked to	Worden inwoners daadwerkelijk gevraagd en gemobiliseerd om mee te doen?												
Responded to	Zijn de resultaten van participatie zichtbaar? Krijgen inwoners bijvoorbeeld terugkoppeling over hun impact?												
10. In hoeverre past de gekozen vorm van participatie bij de gekozen rol (stap 2 en 3)?													
11. Met wie moet je dit participatie voorstel afstemmen m.b.t. besluitvorming? (managers of collegeleden)													
12. Hoe ga je het participatietraject monitoren?													
13. Hoe ga je terugkoppelen naar participanten?													
14. Tegen welke risico's of problemen kun je aan lopen? <i>Denk aan bijvoorbeeld risico's omtrent privacy.</i>													
15. Wanneer kun je dit traject evalueren? (met behulp van het CLEAR-model)													

Bijlage 1: Uitwerking overheidsrollen

Hier zijn de diverse overheidsrollen verder uitgewerkt. Beschreven staat de kern van de rol, hoe de rol eruit ziet in de beleidscyclus en wat de rol vraagt van de raad, college, ambtelijke organisatie en samenleving. De beschrijving is niet uitputtend, maar geeft wel een goede weergave wat de diverse rollen. Dit helpt om in elk vraagstuk een passende rol te kiezen.

Betekenisgeving aan en invulling van overheidsrollen

	Rechtmatige overheid	Presterende overheid	Netwerkende overheid	Responsieve overheid
Wat betekent de rol in de kern:				
Roldefinitie	Het draait primair om de legitimiteit en rechtmatigheid van het handelen. De wettelijke basis voor het overheidshandelen is van groots belang. Hierbij wordt de scheiding tussen politiek primaat en ambtelijke loyaliteit benadrukt. De overheid doet het goed als er sprake is van heldere procedures om politieke doelen te formuleren en die vervolgens neutraal te vertalen naar ambtelijk handelen.	Het draait het primair om presteren en het meetbaar bereiken van resultaten. Centraal staat niet zozeer of iets 'geslaagd' is maar meer of het "volgens afspraak" is. Het halen van afspraken is de maat voor het bereiken van doelen. De overheid doet het goed als ze ervoor zorgt dat beleid effectief en efficiënt wordt uitgevoerd.	Het draait primair om het bereiken van resultaten door samen te werken met andere partijen in de samenleving. Er wordt samengewerkt aan doelen die voortkomen uit de overheid of uit de samenleving zelf. Vaak heeft de overheid wel nog de regierol. De focus ligt hier in eerste instantie op de netwerkontwikkeling zelf. Het gaat goed wanneer er meerwaarde ontstaat doordat bijdragen van verschillende netwerkpartners goed op elkaar is afgestemd.	Primair draait het om het herkennen van ontwikkelingen in de samenleving en het aangaan van betekenisvolle verbindingen. De overheid sluit aan bij initiatieven die al worden ondernomen en heeft zich hiertoe te verhouden zonder overnemen. De overheid doet het goed wanneer zij niet naar buiten gaat om de eigen plannen en doelen te verkopen, maar juist maatschappelijke initiatieven weet te ondersteunen zonder hier zelf 'van' te zijn.

Sturing	Inputsturing: via de randvoorwaarden van kaders en regels sturen op rechtmatigheid. Hierbij wordt primair geredeneerd vanuit de eigen doelen.	Outputsturing: via o.a. prestatieafspraken sturen op concrete resultaatafspraken. Hierbij wordt primair geredeneerd vanuit de eigen gestelde doelen.	Netwerksturing: via samenwerkingsafspraken zorgen dat het netwerk tot resultaat komt. Hierbij wordt primair geredeneerd vanuit de gezamenlijke doelen.	Volgen en aansluiten: aansluiten op de doelen en initiatieven van de samenleving. Hierbij wordt ook primair geredeneerd vanuit de doelen van de samenleving.
Kernmerken	Kaders Objectiviteit Transparantie Zorgvuldigheid Duidelijkheid Uitleggen	Resultaatgericht Initiatiefnemend Win-win Voortgang Monitorend Risicobewustzijn	Samen Relatiegericht Verbindend Co-creatie Brainstormen Harmonie bevorderend	Aansluiten Benaderbaar Ruimtegevend Bescheidenheid Faciliterend Vertrouwend
Gangbaar participatie niveau	Raadplegen	Raadplegen Adviseren	Raadplegen Adviseren Coproducteren Meebeslissen	Coproducteren (Mee)beslissen

Wat betekent deze rol in de beleidscyclus

Agendavorming	De agenda wordt bepaald door de politiek.	De agenda wordt bepaald door de politiek.	De agenda wordt in samenwerking tussen overheid en maatschappij bepaald.	De agenda beweegt mee met de doelen en initiatieven van de samenleving.
----------------------	---	---	--	---

Beleidsvoorbereiding	Ambtenaren voeren zo loyaal mogelijk de opdracht uit die zij van de politiek hebben gekregen. Beleid wordt dus zoveel mogelijk voorbereid in lijn met de politieke opdracht.	Nieuw beleid is gericht op het maken van resultaatafspraken met een heldere implementatiestrategie. Beleid wordt vertaald in een uitvoeringsplan.	De overheid coördineert de initiatieven en ideeën. Vaak zal zij de uiteindelijke spin in het web zijn waar alles samen komt. Hierdoor komt een groot deel van de beleidsvoorbereiding voor de rekening van de ambtelijke organisatie. In verbinding met buiten.	De overheid stimuleert en faciliteert hooguit de totstandkoming van plannen en ideeën. Zij spreekt hier haar steun vooruit maar neemt het idee niet over en laat het initiatief bij de samenleving.
Besluitvorming	Besluitvorming vindt plaats binnen de eigen organisatie volgens de geldende regels en procedures.	Besluitvorming binnen de eigen organisatie.	Besluitvorming kan binnen of buiten de overheid plaatsvinden. Wanneer dit buiten is zit hem dit in onderlinge afspraken of bijvoorbeeld convenanten.	Er is geen sprake van besluitvorming door de overheid. Wel kan worden uitgesproken dat de plannen en ideeën of support kunnen rekenen van de overheid.
Uitvoering	Uitvoering van het beleid vindt plaats volgens alle geldende regels, waarbij aandacht is voor de rechtmatigheid van het handelen.	Via prestatieafspraken en monitoring sturen op uitvoering van de afspraken door uitvoering/ uitvoerende organisaties.	Uitvoering vindt plaats in samenwerking. Het netwerk pak in principe de uitvoering op waarbij sommige taken voor rekening van de overheid zijn en andere voor rekening van andere netwerkpartners. De overheid bewaakt wel de voortgang in processen met verschillende partijen.	Uitvoering wordt opgepakt door de samenleving zelf. In randvoorwaarden kan de overheid stimuleren door (beperkt) beschikbaar stellen van middelen.
Evaluatie	Beleid wordt geëvalueerd wanneer in de wet- en/of regelgeving vast is gesteld dat dit moet.	Er wordt gecontroleerd en onderzocht of gemaakte afspraken zijn uitgevoerd.	Met het net werk wordt gekeken of gezamenlijke doelen en ambities zijn behaald en hoe dit in toekomstige samenwerkingen nog beter kan. Dit wordt gedaan om het netwerk zelf te versterken.	Evaluatie vindt plaats wanneer uit de samenleving signalen komen die aanleiding zijn voor een evaluatie.

Rollen en actoren

Raad	Focus op de formele taken van de volksvertegenwoordiging.	De focus ligt op controle of gemaakte afspraken zijn nagekomen.	Raad draagt bij aan het verbinding leggen met netwerkpartners van de overheid.	De raad neemt een terughoudende rol aan ter voorkoming van het overnemen van het initiatief.
College	Handelt volgens de formele taken van het college.	De focus ligt op het maken en monitoren van prestatieafspraken.	College is zich bewust van het werken in netwerken en maakt samenwerkingsafspraken	Het college neemt een terughoudende rol aan ter voorkoming van het overnemen van initiatieven.
Ambtelijke organisatie	Voert loyaal politieke opdrachten uit.	De focus ligt op het uitvoeren van prestatieafspraken via contracten met uitvoeringspartijen.	Ambtenaren zijn maatschappij sensitief en ondersteunen het college.	Ambtenaren helpen bij het faciliteren van de initiatieven uit de samenleving.
Samenleving	De samenleving heeft haar formele rechten en plichten waar zij zich op kan beroepen.	De samenleving is voor een klant van de dienstverlening van de gemeente.	De samenleving is een samenwerkingspartner.	De samenleving is aan zet en draagt de zorg voor initiatieven waarbij zij wel aanspraak kunnen maken op faciliterende ondersteuning vanuit de overheid.

Bijlage 2: Afwegingskader

